

Förhandlingarna leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

§ 2 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts propositioner
nr 143 till lagutskottet och
nr 144 till justitieutskottet.

§ 3 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 130–133.

§ 4 Interpellation nr 134 om skärpt lagstiftning mot utländska förvärv av fritidsfastigheter i Sverige

Ordet lämnades på begäran till

Herr PETTERSSON i Lund (s), som yttrade:

Herr talman! Det utländska intresset för att förvärva fritidsfastigheter i Sverige har ökat starkt under senare år. Speciellt i Sydsverige har vi märkt ett allt starkare tryck från kontinenten mot kvarvarande fritidsområden.

Det som främst har diskuterats i pressen har varit utländska markaffärer i den större skalan, bl. a. ett västtyskt företags planer på att köpa markområden vid sjön Fegen i Västergötland och där anlägga en stor tysk semesterby. Ett annat uppmärksammat fall har varit förekomsten av stora annonser i tyska tidningar, där 38 öar i Gryts skärgård i Östergötland bjöds ut till försäljning.

Det utländska intresset riktar sig emellertid inte enbart mot köp av stora markområden, som man sedan avser att exploatera i form av semesterbyar och mera isolerade fritidssamhällen. Det sker också ett uppköp i det tysta av torp, sommarstugor och fritidshus.

För att få mer konkret uppfattning av utvecklingstendenserna avseende denna kategori av uppköp begärde jag i augusti i år in uppgifter från vissa länsstyrelser i södra Sverige om beviljade fastighetsförvärv av utländska medborgare bosatta utomlands. De län det gällde var de båda Skånelänen, Blekinge, Kronobergs och Kalmar län. Det visade sig då att en mycket klar och snabb ökning hade ägt rum under senare år. År 1972 uppgick antalet fritidshusköp av utlänningar bosatta utomlands till 200 i de fem län jag undersökte. År 1973 var siffran 374, dvs. en ökning med hela 87 procent. Tendensen för 1974, baserad på siffror från det första halvåret, pekar mot utländska förvärv i storleksordningen 500 stycken i de undersökta länen.

Det är en allvarlig utveckling som nu är på gång. Svensk fritidsmark i lämpliga lägen är ingalunda någon outsinlig tillgång. Fortsatt fritt fram för utländska uppköp kommer att innebära stora problem för svenska familjer i vanliga inkomstlägen att skaffa sig ett fritidshus eller ett litet torp, som många så gärna vill. Det stora utländska köpintresset – främst från danskar och tyskar – innebär inte bara att tillgången på fritidsfastigheter för svenska medborgare minskar. Lika allvarligt är den kraftiga effekt på prissidan som de utländska köpen redan nu har inneburit och som kommer att bli ännu mera markant i framtiden om effektiva lagstiftningsåtgärder uteblir.

Speciellt oroande på sikt är dessutom att fastighetsmäklarna nu alltmera börjar få upp ögonen för de fantasipriser man kan få ut genom att direkt bjuda ut fritidsfastigheter på den tyska eller danska marknaden. Vi har t. o. m. fått våra första mäklare och markexploatörer, som är helt inriktade på att sälja utomlands. Det är alltså helt klart att regeringen måste vidta snabba lagstiftningsåtgärder mot utländska fastighetsköp om det om några år över huvud taget skall finnas något utrymme på fritidshusmarknaden för folk i vanliga inkomstlägen. Detta gäller speciellt situationen i Sydsverige.

Den nuvarande lagstiftningen angående utlänningars rätt att förvärva fastigheter kan som regel inte sätta stopp för några försäljningar. Det är här snarare fråga om en lag som passivt registrerar än en som kontrollerar och styr.

Som huvudregel gäller nu att utländska medborgare får förvärva fast egendom om skäl mot förvärvet ej föreligger med hänsyn till allmänt intresse eller förvärvarens personliga förhållanden. Med allmänt intresse menas då att det inte får finnas hinder från exempelvis militära, jordbrukspolitiska eller miljövårdsmässiga synpunkter mot förvärvet. Däremot utgör inte omständigheter som stigande priser på fritidsfastigheter eller andra negativa konsekvenser av s. k. överefterfrågan några hinder enligt gällande lag. Inte heller detta att vi riskerar att få mer eller mindre utpräglade "utlandsreservat" vid vissa exploateringsformer utgör i dag någon avslagsgrund.

Det är länsstyrelserna som handlägger ansökningsärendena, men en länsstyrelse har inte rätt att avslå en utlänningens ansökan om förvärv av fritidsfastighet. Man kan endast skicka ärendet vidare till Kungl. Maj:t. Detta sker också, dels i tveksamma fall, dels när det gäller köp av fritidsfastigheter på mer än ett hektar. Som regel har det då blivit klartecken från Kungl. Maj:t, dvs. justitiedepartementet. Det fåtal avslag som har meddelats har avsett fall där förvärvaren kommit i konflikt med jordbrukspolitiken och jordbrukarnas förköpsrätt till värdefull jordbruksmark.

Vi vet ännu inte med säkerhet utgången av Fegen- och Grytaffärerna. Klart är emellertid att regeringen med nuvarande lagstiftning knappast har möjlighet att stoppa sådana markköp av utländska intressen även om man skulle önska detta. En översyn av lagstiftningen är alltså synnerligen befogad.

En skärpt lagstiftning mot utländska fastighetsköp bör emellertid inte enbart avse de stora markaffärerna. Det är det samlade utländska trycket mot de svenska fritidsområdena som måste regleras. Minst lika viktiga som de stora markaffärerna är de utländska uppköp som sker i allt snabbare

takt av enskilda fritidsfastigheter, sommarstugor och torp.

Den som för fram krav på förbud för utländska medborgare att köpa fritidshus riskerar naturligtvis alltid beskyllningar för nationell egoism. Som jag ser det är detta emellertid en fråga som ligger vid sidan om begreppen "nationalism" och "internationalism". För det första är det självklart att förbudet mot förvärv av fritidsfastigheter inte skall omfatta utländska medborgare som arbetar eller är bosatta i Sverige. För det andra behöver vi bara gå över Öresund för att finna att en hård förbudslagstiftning redan har introducerats av danskarna, främst som ett skydd mot tysk exploatering av Jylland. Norrmännen har också en liknande marklagstiftning.

Inte heller är det säkert att man behöver göra förbudslagstiftningen heltäckande över landet. Kanske räcker det med att lägga ett generellt förbud över södra och mellersta Sverige – där våra stora befolkningskoncentrationer finns. I övrigt skulle lagstiftningen kunna ge utrymme för en mera flexibel politik i de mera glesbebyggda norra delarna av vårt land, i all den utsträckning som de enskilda kommunerna så önskar.

Vad det gäller är alltså att med hjälp av en skärpt lagstiftning säkerställa de framtida möjligheterna för de svenska familjer i vanliga inkomstlägen som så önskar att kunna skaffa sig ett fritidshus utan att fullständigt ruinera sig. De som har det gott ställt kommer däremot alltid att kunna förverkliga sina sommarstugedrämmar, även i konkurrens med kapitalstarka utländska medborgare.

Med hänvisning till vad jag anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet Carl Lidbom ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att de snabbt ökande utländska uppköpen av fritidsfastigheter i Sverige ger anledning till oro?
2. Om så är fallet, avser regeringen att föreslå riksdagen en skärpt förvärvslagstiftning på detta område?

Denna anhållan bordlades.

§ 5 Interpellation nr 135 om fortsatt stöd åt den industriella utvecklingen i Karlsborg

Ordet lämnades på begäran till

Herr BLOMKVIST (s), som yttrade:

Herr talman! I flera år har länsmyndigheterna i Skaraborgs län och Karlsborgs kommun arbetat hårt för att få fram fler industrier till orten. I början av detta år kunde man också glädja sig åt att Luxor skulle lokalisera en del av sin verksamhet i Motala till Karlsborg. Företaget räknade då med att starta en fabrik som gav sysselsättning åt 120–130 personer. Med glädje kan vi i dag konstatera att planerna har kunnat fullföljas, och fabriken har nu ca 90 personer anställda, de flesta kvinnor. Redan vid årsskiftet 1974-1975 beräknas anläggningen vara utbyggd för 120 personer.

I mitten av september 1974 kom ett meddelande i massmedia om att

FFV genomfört en översyn av den svenska ammunitionstillverkningen. Översynen hade resulterat i ett förslag, som innebar att Vanäsverken i Karlsborg skulle läggas ner och att FFV planerade att förlägga produktionen av den finkalibriga ammunitionen till Normafabriken i Åmotfors i Värmland.

Med en enig personalkår bakom sig har de fackliga förtroendemännen både centralt och lokalt med kraft hävdad behovet av fortsatt verksamhet i Vanäsverken. Efter intensiva förhandlingar med berörda statliga myndigheter har representanter för Statsanställdas förbund och Försvarets civila tjänstemannaförbund kunnat få fram garantier för att fabriken skall vara kvar i Karlsborg. Samtidigt skall dock antalet anställda minska från 300 till 200 under fem år. Spekulationerna om en nedläggning av Vanäsverken har självklart skapat oro för den fortsatta utvecklingen i Karlsborg. Därför är det i dag ytterst viktigt att regeringen ger ett klart och entydigt besked i frågan.

Luxoretableringen i Karlsborg har kommit för att stanna. Vid ett industribesök gav Luxors informationschef Ola Jonås detta besked till länets socialdemokratiska riksdagsledamöter. Det har alltså icke skett någon ändring i företagets ursprungliga planer för etableringen i Karlsborg. För att kunna uppnå en bättre balanserad arbetsmarknad framstår det emellertid som mycket viktigt att den av Luxor planerade fortsatta utbyggnaden kommer till stånd. Inte minst med tanke på den pågående utvecklingen inom den militära och civilmilitära sektorn är det nödvändigt att initiativ som syftar till att utveckla ortens näringsliv kommer att understödjas av de statliga myndigheterna.

Med stöd av det som anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet i den uppkomna situationen bekräfta, att beslutet att bevara verksamheten i Vanäsverken i Karlsborg ligger fast?

2. Avser regeringen – med anledning av krympningen av den militära och civilmilitära sektorn – med olika åtgärder även i fortsättningen understödja den industriella utvecklingen i Karlsborg?

Denna anhållan bordlades.

§ 6 Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 152 med förslag till lag om ändring i förköpslagen (1967:868).

§ 7 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

Nr 41 med anledning av motioner angående statsformen m. m.

Nr 42 med anledning av motion om folkomröstning vid grundlagsändring

Nr 43 med anledning av motion om riksdagens ledamotsantal

Nr 44 med anledning av motioner om avskaffande av den s. k. 4-procentsregeln vid val till riksdagen

Nr 45 med anledning av motion om avskaffande av möjligheten att överlåta vissa beslutsfunktioner till mellanfolkliga organ

Nr 46 med anledning av motionsyrkande om grundlagsfästade av medborgerliga rättigheter m. m.

Nr 47 med anledning av motion om offentliga utskottsutfrågningar

Nr 48 med anledning av motion om åtgärder för ökad samhällssolidaritet

Nr 49 med anledning av motion om en utgåva av 1809 års regeringsform

Nr 50 med anledning av motion angående tidsfristen för yttrande till taxeringsmyndighet m. m.

Lagutskottets betänkanden

Nr 27 i anledning av motion om en utredning rörande reglerna om äktenskaplig börd

Nr 28 i anledning av motion om översyn av skuldebrevslagen m. m.

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

Nr 24 i anledning av motion om allmän egenpension m. m.

Nr 25 i anledning av motion om möjlighet för anställda till sjöss att utnyttja tandvårdsförsäkringen

Nr 26 i anledning av motioner angående utvidgad ersättningsrätt enligt lagen om allmän försäkring

Nr 27 i anledning av motion angående förfarandet vid läkares friskskrivning av patient

Nr 28 i anledning av motion om förlängt barnbidrag vid skolgång utomlands

Socialutskottets betänkanden

Nr 28 i anledning av motion om åtgärder mot nyetablering av enskilda vårdhem

Nr 29 i anledning av motion om legitimation för vissa kiropraktorer

Nr 30 i anledning av motion om tillgodoräkning av tjänstgöring vid missionssjukhus i utlandet för läkare och sjuksköterskor vid tjänstårsberäkning för befordran, m. m.

Nr 31 i anledning av motioner om en utredning rörande dödsbegreppet m. m. och om skyldighet att före obduktion underrätta den avlidnes anhöriga

Nr 32 i anledning av motion om översyn av bestämmelserna rörande hälsofarliga varor inom måleribranschen

Nr 34 i anledning av motioner om åtgärder mot sniffning

Kulturutskottets betänkanden

Nr 16 med anledning av motion angående förbud mot boxning

Nr 17 med anledning av motion angående Läckö slott

Trafikutskottets betänkanden

Nr 20 i anledning av motion om förbättrade radiokommunikationer för ökad trafiksäkerhet m. m.

Nr 21 i anledning av motioner om framställning av bättre körkort, m. m.